

Helsingin kaupunginmuseon lausunto koskien Mäkelänkadun bulevardikaupungin kaavarungon osallistumis- ja arviointisuunnitelmaa ja luonnosta

Helsingin kaupunkiympäristön toimiala / Maankäyttö ja kaupunkirakenne / Asemakaavapalvelut on pyytänyt kaupunginmuseon lausuntoa Mäkelänkadun bulevardikaupungin kaavarunkoa koskevasta, 7.11.2023 päivätystä osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta ja 13.11.2023 päivätystä luonnoksesta. Perustehtävänsä mukaisesti kaupunginmuseo tarkastelee hanketta arkeologisen ja rakennetun kulttuuriympäristön vaalimisen näkökulmasta ja esittää kantanaan seuraavaa.

Alue

Mäkelänkadun bulevardikaupungiksi kutsuttu alue käsittää pääradan ja Länsi-Käpylän väliin jäävää aluetta Koskelantien pohjoispuolella ja noin kolmen kilometrin matkalla Pohjolankadun pohjoispuolelle sijoittuvia alueita Tuusulanväylällä, siihen liittyvillä reuna-alueilla ja rampeilla ja sitä reunustavilla puisto- ja viheralueilla aina Pakilaan Alkutielle ja Kansantielle asti mukaan lukien Käpylän aseman ympäristöineen ja pääosan Metsälän toimitilalueesta. Alue on Helsingin yleiskaavan 2016 osoittamaa maankäytön muutosaluetta ja yksi kaupungin kasvun merkittävimpiä painopistealueita. Alueelle suunnitellaan tiivistä asuin- ja työpaikkarakentamista noin 15 000 – 17 000 uudelle asukkaalle sekä useille tuhansille työpaikoille. Esitetty uusi maankäyttö tukeutuu pikaraitiotiehen. Alueelle on suunniteltu uutta rakentamista noin 720 000 k-m². Kaavarunko toteuttaa yleiskaavan tavoitteita edistään raideliikenteeseen perustuvaa verkostokaupunkia ja kortteleiden mitoitus pohjautuu yleiskaavan tavoitteisiin. Mäkelänkadun bulevardikaupungin rakentamisen on arvioitu alkavan 2020-30 –lukujen vaihteessa alkaen alueen eteläosasta.

Suunnitteluratkaisu

Ratkaisu perustuu Tuusulanväylän muuttamiseen kaduksi Käpylän ja Pakilan välisellä osuudella, jolloin moottoritiestä pääkaduksi muutettavasta Tuusulanväylästä vapautuu merkittävä määrä tilaa täydennysrakentamiselle. Nykyistä Tuusulanväylää ympäröivät reuna-alueet muuttuvat rakennetuksi kaupunkimaiseksi ympäristöksi, ja olemassa olevat ja uudet korttelialueet täydentyvät yhtenäiseksi kaupunkimaiseksi korttelialueeksi. Käpylän asemasta suunnitellaan korkealaatuista joukkoliikenneasemaa ja asemanseudusta kaupunkimaista keskusta-aluetta maantasokerrosten liiketiloineen. Aseman ympärille suunniteltu rakentaminen on muuta suunnittelualuetta korkeampaa ja sitä esitetään toteutettavaksi myös mahdollisesti pääradan päälle kansirakenteena. Kortteleihin voi

Postiosoite	Käyntiosoite	Puhelin	Faksi	Tilinumero	Y-tunnus
PL 17401					0201256-6
00099 HELSINGIN KAUPUNKI kaupunginmuseo@hel.fi	http://www.hel.fi/helsinginkaupunginmuseo/				

tulla asumista, liike- ja toimitilaa, palvelu-, kulttuuri-, tapahtuma- ja liikuntatiloja. Nykyisiä korttelialueita voidaan myös täydentää lisärakentamisella. Viereinen Metsälän toimitila-alue säilyisi pääosin toimitilapainotteisena alueena. Toimitila-alueella kerrosluvut vaihtelisivat neljästä viiteen ja korttelitehokkuus e välillä 1,0-1,5. Suunnittelualan tehokkain rakentaminen osoitetaan Käpylän aseman ympäristöön, jossa rakennusten kerroslukujen vaihteluväliksi on esitetty viidestä kuuteentoista ja korttelitehokkuus e välillä 2,2-5,8.

Pääosa suunnittelualan uuteen Mäkelänkadun katualueeseen rajautuvista kortteleista olisi kuitenkin asuntopainotteisia. Etelästä pohjoiseen kuljettaessa kokonaisuuteen kuuluisi viisi luonteeltaan erityyppistä osa-aluetta; Käpylän puukerrostalokorttelit, Maunulan ja Oulunkylän korttelialueet, Käskynhaltijantien ja Pakilantien risteysalueen korttelialueet, Maunula-Patolan eteläiset korttelialueet ja Maunula-Patolan pohjoiset, alueen imagon kannalta tärkeät puurakentamisen korttelit. Asuntopainotteisten korttelialueiden kylkeen on sijoitettu viisi julkisten palveluiden aluetta. Asuntopainotteisilla alueilla kerrosluku vaihtelisi neljästä kolmeentoista ja korttelitehokkuus e välillä 1,1-4,6. Selostuksen mukaan kortteleihin tulee mahdollisuuksien mukaan sijoittaa jalankulkuympäristöön avautuvia taskupuistoja ja –aukioita ja korttelialueiden välissä sijaitsevilta kaduilta ja aukioilta tulee avata vehreitä näkymiä. Asuinkortteleiden pihat tulee toteuttaa pääosin yhteispihoina ja piha-alueille tulee istuttaa suureksi kasvavia puita ja muuta kasvillisuutta, jolla pyritään täydentämään ja tukemaan rakennettavan alueen ulkopuolella säilyviä luontoalueita. Loput suunnittelualueesta on osoitettu puistoiksi ja viher- ja virkistysalueeksi käsittäen nykyisen Taivaskallion reunan, Louhenpuiston, Pirttipolunpuiston, Suursuonpuiston, Patolan metsän, kuitenkin niin, että nykytilanteeseen verrattuna näistä on osia osoitettu asuinrakentamisen korttelialueeksi.

Kulttuuriympäristö

Tunnistetut maiseman ja kulttuuriympäristön arvoja sisältävät kohteet eivät ensimmäisen maailmansodan linnoitteita lukuun ottamatta laajalti ulotu bulevardikaupungin suunnittelualueelle, vaan sijaitsevat valtaosin suunnittelualan reunoilla tai sitä ympäröivällä tarkastelualueella. Suunnittelualan rajautuu kahteen valtakunnallisesti merkittävään rakennettuun kulttuuriympäristöön (RKY 2009); Käpylän puutaloalueet ja Käärmetalo ja Maunulan asuntoalueet. Selostuksessa todetaan, että alueiden arvojen säilyminen turvataan kaavoituksessa esimerkiksi riittävän laajalla suojavyöhykkeellä. Etelä- ja kaakkoisreunaltaan bulevardikaupungin alue rajautuu ja osin myös kuuluu maakunnallisesti arvokkaaseen kulttuuriympäristöön Käpylä-Koskela asuntoalue. Käpylän aseman seutu rajautuu lisäksi Taivaskallion puistoalueeseen, joka on arvotettu Helsingin yleisiin alueisiin kuuluvaksi arvoympäristöksi. Tuusulanväylän alkupisteessä yhtyvät Mäkelänkatu ja Pohjolankatu, jotka samoin ovat arvoympäristöjä. Lisäksi suunnittelualan rajautuvalla ja osin kuuluvalla Metsälän pientaloalueella sijaitsee Helsingin kulttuuriympä-

Postiosoite	Käyntiosoite	Puhelin	Faksi	Tilinumero	Y-tunnus
PL 17401					0201256-6
00099 HELSINGIN KAUPUNKI kaupunginmuseo@hel.fi		http://www.hel.fi/helsinginkaupunginmuseo/			

ristöt 2002 kartoituksessa sekä yleiskaavassa 2002 arvokkaaksi määritelty Tinasepäntien ympäristö ja alueella suojeltuja rakennuksia. Tuusulanväylän ja Käskynhaltijantien kaakkoiskulmassa sijaitseva, suunnittelualueeseen rajautuva Kustaankartanon seniorikeskuksen alue on samoin kulttuurihistoriallisesti arvokas, hyvin säilynyt palvelutilakokonaisuus.

Vaikka joitakin linnoitelaitteita lukuun ottamatta bulevardikaupungin kaavarunkosuunnitelmat eivät suoranaisesti uhkaa rakennetun kulttuuriympäristön jo tällä hetkellä arvoitettujen kohteiden säilymistä, tulisi suunnitelman mukainen ratkaisu olennaisesti muuttamaan paitsi nykyisen Tuusulanväylän avointa maisematilaa myös monien sitä reunustavien alueiden luonnetta. Rakennetun kulttuuriympäristön vaalimisen näkökulmasta erityisen haasteellisenä kaupunginmuseumo näkee kaavarungossa suunnitellun rakentamisen määrän ja mittakaavan. Määräystekstien mukaan Käpylän valtakunnallisesti merkittävään rakennettuun kulttuuriympäristöön rajautuvissa kortteleissa rakentaminen ja julkinen ulkotila tulee sovittaa huolellisesti ympäristöönsä ja Metsälän ja Oulunkylän korttelialueilla olemassa olevien pientaloalueiden reunoilla rakentaminen tulee sopeuttaa lähiympäristön mittakaavaan ja ominaispiirteisiin. Kutenkin jopa arvokkaiden ja arvoitettujen ympäristöjen reuna-alueilla pienimittakaavaisin rakentaminen on kerrostalorakentamista puhumattakaan Käpylän asemanseudun ja Louhenpuiston luoteisosan yli kymmenkerroksisesta rakentamisesta ja Käskynhaltijantien ja Pakilantien risteysalueelle kaavaillusta palvelukeskittymästä, joissa huomattavan rakentamisen määrän myötä kaupunkimaiseman muutos olisi rajuin. Toisaalta joillain osin reunaman uudisrakentaminen voisi hyvin toteuttaen lisätä viihtyisyyttä pientaloalueella suojaavana korttelirakenteena. Olennaista näilläkin kohdin on mittakaavallinen sovittaminen. Suunnitelmalla ollaan myös mahdollistamassa ainakin joidenkin olemassa olevien alueiden tonttien lisä- ja täydennysrakentaminen, mikä voi myös olla uhka olevan rakennuskannan säilyttämiselle.

Arkeologia

Helsingin kaupunginmuseumo on arvioinut kaavarungon vaikutuksia arkeologiseen kulttuuriympäristöön kaavarunkoon liittyvän aineiston pohjalta.

Mäkelänkadun bulevardikaupungin kaavarunkoalueella sijaitsee alle kymmenen muinaismuistolain rauhoittamaa kiinteää muinaisjäännöstä. Kohteet liittyvät ensimmäisen maailmansodan aikaiseen maarintamaan ja niiden rakennusaika on 1914–1918. Kaavarunkoalueen arkeologiset kohteet on mainittu lyhyesti selostusluonnoksen sivulla 12. Arkeologisia kohteita tuodaan myös esille aineiston viher- ja virkistyspalveluverkostoselvityksessä, missä arkeologiset kohteet on myös esitetty kartalla. Yksittäisten kohteiden tyyppiä ja luonnetta ei ole tarkemmin kuvailtu aineistossa.

Postiosoite	Käyntiosoite	Puhelin	Faksi	Tilinumero	Y-tunnus
PL 17401					0201256-6
00099 HELSINGIN KAUPUNKI kaupunginmuseumo@hel.fi	http://www.hel.fi/helsinginkaupunginmuseumo/				

Kaavarungon alueelle sijoittuu seitsemän kohdetta ja näiden lisäksi aivan alueen pohjoisosassa, itälaidalla alueelle sijoittuu osin Tukikohdan XXI:6 aluerajaus (Patola). Kaavarunkoalueen pohjoisosan länsilaidalle rajautuu Tukikohta XXII:1 (Maunula), jonka alueella on tehty tuoreita tutkimuksia (kesällä 2023) ja kohteen aluerajausta on päivitetty.

Osa kaavarunkoalueen arkeologisista kohteista tulee kaavarunkoaineiston perusteella säilymään viheralueilla. Muutama kohde alueella vaatii lisäselvitystä. Kohteelle XXI: tykkitie tulee saada pistemäisen paikkatiedon sijasta aluerajaus ja kohteen suojeluarvo tulee arvioida. Samoin kohteelle XXI: tykkitie 3 tulee merkitä pistemäisen paikkatiedon sijasta aluerajaus. Em. kohteen linjaus Tuusulanväylän ja Käskynhaltijantien risteuksen ympäristössä tulee selvittää. Tämän kohteen säilyminen on epävarmaa suunnitelmien valossa. Kohde on hyvin säilynyt katkelma yhdystietä ja museo esittääkin, että tarkemmassa kaavoituksessa kohde pyrittäisiin säilyttämään osana kaupunkirakennetta.

Käpylän aseman ympäristössä nykyisen Asesepäntien linjausta esitetään muutettavaksi siten, että Metsälän pientaloalueen ja uuden katulinjauksen väliin on mahdollista suunnitella Asesepäntien melulta suojaavaa korttelirakennetta. Asesepäntien kohdalle tulisi uusia kortteleita. Tällä hetkellä Asesepäntien ja Tuusulanväylän risteuksen lounaispuolella olevan moottoritien rampin sisäpuolelle on jäänyt linnoituskohde 1914: 43a. Kohde on hyvin säilynyt puolustusasema ja museo esittää myös tämän kohteen osalta, että tarkemmassa kaavoituksessa kohde pyrittäisiin säilyttämään osana kaupunkirakennetta.

Kulttuuriympäristön vaaliminen

Bulevardikaupungin eri osa-alueilla tavoitteeksi asetetut korttelitehokkuudet ovat osin vielä korkeampia kuin yleiskaavassa alueille osoitetut, mikä tarkoittaa huomattavan tiivistä rakentamista. Helsingin kaupunginmuseon johtokunta on Helsingin yleiskaavaehdotuksesta vuonna 2016 antamassaan lausunnossa korostanut, että alueiden ja ympäristöjen tiivistäminen täydennysrakentamalla kohdentuu olevaan kerroksiseen ympäristöön. Jotta olemassa olevat keskustat, aluekeskukset ja asuinalueet säilyisivät tunnistettavina ja viihtyisinä kaupunkiympäristöinä, yleiskaavan tehokkuustavoitteita tulee madaltaa siten, että yhteensovittaminen on mahdollista. Kaupunginmuseon näkemyksen mukaan sosiaalisesti ja kulttuurisesti kestäväan kaupunkiympäristöön ja hyvään elinympäristöön kuuluvat olennaisena osana myös puistot ja metsäiset viheralueet ja -ympäristöt, joiden merkitys entistään korostuu asukkaiden määrän lisääntyessä. Tätä taustaa vasten kaupunginmuseo pitää tärkeänä, että Mäkelänkadun bulevardikaupungin rakentamisen määrällisiä tavoitteita maltillistetaan ja otetaan vielä voimakkaammin huomioon eri osa-alueille ominaiset piirteet. Myös olevan rakennuskannan säilyttämiseen tulee selkeästi ohjata ja kannustaa. Yleiskaavan määräyksenkin mukaisesti erityistä huomiota tulee kiinnittää jalankulkijan mit-

Postiosoite	Käyntiosoite	Puhelin	Faksi	Tilinumero	Y-tunnus
PL 17401					0201256-6

HELSINGIN KAUPUNKI
KULTTUURI JA VAPAA-AIKA
KAUPUNGINMUSEO
KULTTUURIYMPÄRISTÖ

LAUSUNTO
12.3.2024

Numero 5 (5)

takaavaan, jossa myös näkymälinjoilla, erityisesti reittien varrelta nousevien rakennusten korkeudella ja kaupunkirakenteeseen kytketyllä vehreydellä ja puustolla on erittäin tärkeä rooli. Nämä viherrakentamisen teemat onkin hyvin tuotu kaavarungossa esiin. Maankäytön suunnittelun edetessä asemakaavatyöhön myös vielä selvittämättömillä alueilla olevaan rakennuskantaan ja ympäristöön liittyvät arvot ja suojelutavoitteet tulee tarkemmin arvioida.

Sari Saresto
kulttuuriympäristöpäällikkö

Heini Hämäläinen
tutkija

Anne Salminen
tutkija

Postiosoite	Käyntiosoite	Puhelin	Faksi	Tilinumero	Y-tunnus
PL 17401					0201256-6
00099 HELSINGIN KAUPUNKI kaupunginmuseo@hel.fi	http://www.hel.fi/helsinginkaupunginmuseo/				